

Скіпальська Олена

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування,

Національний авіаційний університет,

м. Київ, Україна

elenaskipalska@gmail.com

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ ПОВІТРЯНОГО РУХУ

***Анотація.** У статті розкрито значущість освітніх технологій у формуванні компетентності майбутнього оператора повітряного руху. Висвітлено поняття «технологія», види технологій та запропонована модель для опрацювання матеріалів з метою формування комунікативної компетентності оператора повітряного руху.*

***Ключові слова:** освітні технології, компетентність, оператори повітряного руху, модель навчання.*

***Annotation.** The article reveals the importance of educational technologies in forming the competence of future air traffic controllers. The concept of «technology», types of technologies are highlighted. It is proposed an approach to teaching of future air traffic controllers to form communicative competence.*

***Key words:** educational technologies, competence, air traffic controllers, teaching approach*

Вступ. Сьогодні важко здивувати суспільство використовуючи слово «технологія», всі знають, що це означає усталений спосіб, процес розв'язання різноманітних інженерних задач. Яким чином освіта пов'язана з цим питанням? «Тлумачний словник сучасної української мови» трактує слово «технологія» як сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у

процесі виробництва чогось; навчальний предмет, що викладає ці знання, відомості; сукупність способу обробки або переробки матеріалів, виготовлення виробів, проведення різних операцій тощо [7].

Термін «технологія» походить від грецького *techne* - мистецтво, майстерність і *logos* – наука, закон. Отже, «технологія» це наука або вчення про майстерність. Дослідники стверджують, що будь-яка технологія залежить від мистецтва володіння процесом, тобто певною послідовністю операцій з використанням необхідних засобів – матеріалів, інструментарію та алгоритмів дій. Технологія дає відповідь на запитання: як досягти результату?

Як бачимо, технологія це не просто розв'язання проблем чи опис процесу виготовлення продукту, це процес, який має певну мету – отримати хороший результат, а саме підготувати для суспільства компетентного фахівця, який володіє компетентностями та знаннями, що відповідають вимогам глобалізованого суспільства [4; с. 54 - 55]. Сучасний фахівець має вміти оперативно розв'язувати різноманітні професійні проблеми.

Викладення матеріалу. Термінологія професійної діяльності сучасного фахівця неможлива без усвідомлення такого поняття як «технологія».

Освітні технології – це широке поняття, воно включає також і педагогічні технології, до складу яких входять навчальні, виховні технології та технології управління. В практичній діяльності сучасні спеціалісти під освітньою технологією розуміють будь яку інновацію навчального процесу. Але ми не можемо ототожнювати такі поняття як інновація та технологія. Науковці стверджують, що освітні технології відображають загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, а педагогічні технології втілюють тактику її реалізації.

Освітні технології – це сукупність прийомів та процедур, що використовуються для вдосконалення спілкування та передачі знань; освітні технології можна визначити як використання нових технологій для сприяння інноваціям в освітній галузі. Використання освітніх технологій приносять користь обом групам навчального процесу, як викладачам, так і здобувачам

освіти. З одного боку, викладачі використовують освітні технології для посилення знань та навичок студентів. З іншого боку, освітні технології дозволяють здобувачам освіти вдосконалювати свій досвід та полегшувати засвоєння знань.

Оскільки ми знаходимося в епохі, яку називають «інформаційною ерою», ми визнаємо, що технології – це можливість покращити якість викладання. Педагогічна спільнота усвідомила, що втілення інноваційних технологій, спрямованих на розширення інтелектуального потенціалу суб'єкту пізнання є життєво важливим в сучасному світі інновацій [9, с. 98].

Як показує світовий та вітчизняний досвід використання технологій в освіті, технології дають переваги як для викладачів, так і для здобувачів освіти. Сучасні викладачі заохочують не лише здобувати навички, але й залишатися активними учасниками. Сучасні освітні технології підвищують зацікавленість і мотивацію учнів та збільшують залучення учнів. Якщо використовувати технології вдумливо, це може перетворити клас на потужний інструмент. Технологія для освіти, як мобільність для технології: викладачі можуть використовувати на своїх заняттях інструменти, які дозволять отримувати доступ до матеріалів зі смартфонів, ноутбуків і планшетів. І що важливо для викладачів інструменти освітніх технологій змушують учнів думати про матеріал тривалий час після закінчення заняття.

Зрозуміло, що епоха технологій залишається з нами на досить тривалий час, і в майбутньому найпростіші завдання вимагатимуть високого рівня технологічних навичок. Найкращій спосіб переконатися, що учні розвинуті в технологіях, це надати їм постійний досвід роботи з інструментами та ресурсами, доступними сьогодні. Використання технологій в освіті сприяє незалежності учнів. Однією з найбільш переваг інтеграції технологій в освіту є можливість самостійного навчання.

В ієрархії понять освітніх технологій особливе місце відводиться інформаційним технологіям, які є наскрізними, тобто перетинають усі інші

групи технологій; з'єднують різні технології, які використовуються в освіті, вихованні та управлінні [3, с. 24; 5, с.23].

Освітні технології найчастіше визначають як засіб навчання; проект або модель освітнього процесу з метою; сукупність дій або діяльності; галузь наукового знання; і багатовимірне поняття. Оскільки вони є способом організації навчального процесу та взаємодії між суб'єктами та об'єктами, освітні технології подібні до методів навчання. Однак між ними є відмінності. Освітня технологія – це найкращий спосіб досягти мети освітнього процесу за допомогою правильних методів. Послідовність взаємодії викладача та студента, яка супроводжується педагогічною діагностикою та спрямована на забезпечення відповідності результату визначеній меті, є найкращим способом визначити її [5, с.18].

Умови сьогоденного освітньо-інформаційного середовища включають широкий спектр інструментів та ресурсів. Це і комп'ютер, Інтернет, програмне забезпечення для навчання, онлайн курси, мультимедійне ресурси, мобільні технології. Всі перераховані інструменти використовуються для отримання інформації, створення проектів, спілкування з іншими. Програмне забезпечення, наприклад, включає розробку вправ та гри. Мультимедійні ресурси допомагають зробити навчання більш цікавим та захоплюючим. Онлайн курси дозволяють студентам навчатися в зручний для них час незалежно від їх місцезнаходження, і навіть незалежно від соціально-економічного статусу та фізичних можливостей.

Зазначимо, також, деякі переваги використання інформаційних технологій таких як індивідуальний зворотній зв'язок, адаптивний контент. Ігрові елементи та інтерактивні методи дають можливість зробити навчання більш цікавим та захоплюючим.

Виходячи з походження слова «технологія», знання про майстерність, суспільство має постійно революціонізувати освіту, роблячи її ефективною та захоплюючою. На нашу думку найбільш ефективними засобами на рівні з іншими, які сприяють формуванню ключових компетентностей майбутніх

операторів повітряного руху є інформаційні технології. Водночас з лінгвістичної, соціолінгвістичною, розмовною, соціокультурною та іншими компетентностями, деякі дослідники приділяють увагу комунікативній компетентності [2, с.140].

Комунікативна компетентність - це вміння вступати в комунікацію, бути зрозумілим, невимушено спілкуватися. Комунікативна компетентність, за визначенням дослідників І.М. Дорош та А.О. Дорош, визначається як система внутрішніх ресурсів, необхідних для ефективної комунікації у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії. Це здатність людини створювати та підтримувати необхідні зв'язки з іншими. Досягнення взаємопорозуміння партнерів, краще розуміння ситуації та предмета спілкування є важливими для ефективної комунікації [1, с. 323].

За визначенням дослідниці І.О. Чеботарьової, комунікативна компетентність це – один із основних компонентів професійної готовності, яка включає знання про цілеспрямоване використання мовних засобів для вирішення завдань спілкування; добре володіти рідною та іноземною мовами; володіти культурою спілкування, національною культурою та менталітетом; володіти комп'ютерними технологіями; і мати здатність працювати разом і співпрацювати з учасниками команди [8, с. 211].

Слід зазначити, що комунікація включає в себе комплексний підхід до розвитку та формування навичок читання, аудіювання, говоріння та письмо, а не просто розмову. Таким чином, комунікативна здатність має на увазі здатність сприймати та передавати інформацію [2, с. 140]. Формування комунікативної компетентності – це складний і тривалий процес, в якому однією з ключових позицій слід вважати розвинену усну комунікацію.

Готовність операторів повітряного руху до виконання своїх обов'язків обумовлюється вмінням правильно сприймати та передавати інформацію. Враховуючи вищесказане, актуальним є питання розробки ефективних методів навчання, спрямованих на виконання основних завдань навчання. Одним з таких методів може бути використання інформаційних технологій.

Сучасний підхід до навчання пропонує модель «Перевернутий клас» (Flipped Class). Втілення моделі «Перевернутий клас» змінює роль викладача в навчальному процесі, де з головного транслятора знань, вчитель перетворюється на консультанта і координатора. Роль здобувачів освіти також змінюється – студенти становляться відповідальними за отримані знання, шукають практичне застосування отриманій інформації [6, с. 397]. Для успішного заохочування до «перевернутого класу», потрібно включити в практику чотири ключових елементи: *F – Flexible Environment; L – Learning Culture; I – Intentional Content; P – Professional Educator*

Розглянемо значення цих елементів. *F* - Гнучке середовище, де педагоги створюють гнучкі простори, в яких студенти вибирають, коли і де їм навчатися. *L* - Культура навчання означає, що студенти беруть активну участь у формуванні знань і оцінюють своє навчання у спосіб, який є особисто значущим. *I* - Запланований зміст – педагоги визнають, що їм потрібно викладати та які матеріали учень повинен вивчати самостійно. *P* - Професійний педагог – під час заняття педагог спостерігає за своїми студентами, оцінює їхню роботу, приймає конструктивну критику та контролює заняття.

«Перевернутий клас» зазвичай складається з декількох компонентів: *онлайн платформа для дистанційного навчання та загального доступу до матеріалів ; відеоресурси, аудіо- та відеоматеріали; презентації; обговорення; онлайн спілкування між викладачем та студентами.*

Висновки. Дотримуючись даних принципів, в результаті час на занятті використовується максимально ефективно, оскільки цілком присвячений спілкуванню, комунікації, що і реалізує цілі формування комунікативної компетентності. Студенти приходять підготовленими, зі знанням нової інформації, словниковим запасом, домашніми конспектами та шаблонами, що дозволяє студентам різного рівня підготовки проявити свій потенціал під час заняття.

Модель «перевернутий клас» особливо доцільно для формування компетентності у майбутніх операторів повітряного руху, а саме: майже весь

час заняття студенти зайняти розмовною практикою; кожен студент самостійно переглядатиме відео та читатиме тексти у своєму темпі для максимального усвідомлення контенту та із задоволенням поділяться своїми думками щодо теми чи питання, яке обговорюється. Такий змішаний тип навчання дозволяє студентам розвивати самостійність та цілком бути залученим до процесу, особливо зараз, коли сучасна організація навчання вимагає від здобувача освіти компетентної підготовки та високих стандартів в виконанні обов'язків.

Освіта готує людину до майбутнього, де місце впевненим, допитливим та відкритим до інновацій учасникам освітнього процесу, тому сучасне освітнє середовище має прагнути до світових стандартів життя, вдосконалювати існуючу систему освіти і науки, враховуючи процеси діджиталізації всього світу.

Список використаних джерел

1. Дорош І., Дорош А. Комуникативна компетентність публічних службовців: важливість знання англійської мови у сучасному глобалізованому світі. *Актуальні питання у сучасній науці. Розділ «Державне управління»*. 2024. № 11 (29). С. 320 - 329 [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11\(29\)-320-329](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11(29)-320-329). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/16512/16584> (дата звернення: 11.12.24).

2. Кмита Є.В. Роль англійської мови як мови міжнародного спілкування та її значення в навчанні комунікації англійською мовою. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2008. № 1(22). С. 139 - 143.

3. Кузьменко Н. Освітні технології у викладацькій практиці – важливий інструмент якості освіти у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка»*. 4 березня 2024 р. № 1(17). С. 23 - 28. <https://doi.org/10.17721/2415-369.2023.17.05>. URL: <https://pedvisnyk.knu.ua/index.php/pedagogy/article/view/370/534> (дата звернення: 11.12.24).

4. Lakhtionova L. Education of the XXI century: challenges and prospects. *Actual Problems in the System of Education: General Secondary Education Institution – Pre-University Training – Higher Education Institution*. 2024. № 4. P. 43 – 61. <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.18720>. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/APSE/article/view/18720> (дата звернення: 11.12.24).
5. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
6. Скіпальська О. Problems in teaching English: Flipped Classroom as a way out. *Подолання мовних та комунікаційних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Ковтун*. – Київ : 2021. С. 396
7. Тлумачний словник сучасної української мови. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd> (дата звернення: 15.10.24).
8. Чеботарьова І.О. Комунікативна компетентність: теоретичний аспект. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2014. Вип. 36. С. 205 - 215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2014_36_27 (дата звернення: 15.10.24).
9. Bakhmat N.V., Dudka T.Y., Liubarets V.V. Multimedia Education Technologies Usage as the Condition for Quality Training of the Managers of Socio-cultural Activity. *Information Technologies and Learning Tools*. Apr. 2018. Vol. 64. № 2. P. 98 – 109. [doi: 10.33407/itlt.v64i2.2027](https://doi.org/10.33407/itlt.v64i2.2027). URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2027> (дата звернення: 15.10.24).